

ZDRUŽENIE EPS SR

SLOVAK EPS ASSOCIATION

15. výročie založenia
2005-2020

PRÍHOVOR

Vážení priatelia a priaznivci expandovaného polystyrénu, dostáva sa vám do rúk publikácia vydaná pri príležitosti 15. výročia založenia Združenia EPS SR (Združenia výrobcov a spracovateľov expandovaného polystyrénu).

Expandovaný polystyrén (EPS) je výnimočný materiál so širokým využitím v takmer všetkých oblastiach nášho života. Ja som mala to šťastie, že som 10 rokov svojho profesionálneho života spojila práve s týmto zaujímavým materiálom a ľuďmi zameranými pre jeho použitie. Dovoľte mi, aby som sa s vami na tomto mieste podelila o krátke zhrnutie histórie a činnosti Združenia EPS SR a o niektoré momenty z tohto obdobia.

Slovenské Združenie EPS SR bolo založené v roku 2005. Predsedom a jedným zo zakladateľov združenia bol Ing. Jozef Sáraz, ktorý ma v roku 2009 oslovil s ponukou stať sa členkou malého tímu združenia ako výkonná riaditeľka. So svojimi skúsenosťami z oblasti manažérstva a z oblasti plastov som túto prácu prijala a od roku 2011 mám tú česť pracovať v tomto tíme skvelých ľudí ako predsedníčka združenia. Počas tohto obdobia sme nadobudli vynikajúce pracovné vzťahy v rámci spolupráce s mnohými odborníkmi a expertmi z oblasti normotvorby, chemickej legislatívy, protipožiarnej bezpečnosti, obehového hospodárstva a v oblasti propagácie. Za túto spoluprácu som neskutočne vďačná, pretože sa nám spoločnými silami podarilo dostať a udržať expandovaný polystyrén medzi najvýznamnejšie a najčastejšie používané tepelnoizolačné materiály.

Myslím, že mnohí z vás si pri čítaní tejto publikácie spomenú na príjemné i menej príjemné chvíle strávené pri aktivitách formálnych aj neformálnych spojených so združením a expandovaným polystyrénom. Želám nám všetkým, aby sa nám aj v budúcnosti darilo a expandovaný polystyrén bol aj naďalej oceňovaným stavebným a obalovým materiálom.

Marta Strapková

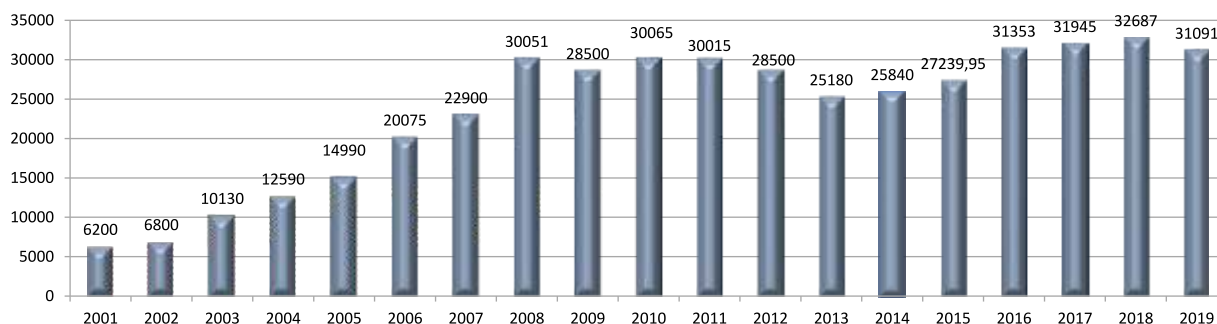
Predsedka Združenia EPS SR

Začiatky spracovania EPS na Slovensku

Expandovaný polystyrén vznikol podobne ako rad iných materiálov v podstate náhodou, keď v roku 1949 vývojový pracovník nemeckej spoločnosti BASF s českými koreňmi, Fritz Stastny, skúšal rôzne zmesi materiálov, ktoré dával do prázdnych škatuliek od krémov na topánky. Druhý deň bol veľmi prekvapený, keď našiel jednu z krabičiek otvorenú a v nej napenenú bielu hmotu. Nový materiál si vďaka svojim výnimočným izolačným vlastnostiam čoskoro našiel svoje uplatnenie v stavebníctve. V roku 1960 dosiahla svetová výroba EPS 35 kt a o 50 rokov neskôr to už bolo cez 5 miliónov ton.

Výroba EPS sa začala v bývalom Československu v n.p Kaučuk v Kralupoch nad Vltavou v 60. rokoch minulého storočia. Začiatok spracovania EPS na Slovensku sa viaže k roku 1963, kedy Plastika, so sídlom v Nitre, naštartovala výrobu EPS blokov. Najprv v provizóriách v Ivanke pri Nitre, neskôr po postupnom budovaní výrobného areálu v Nitre - Dolných Krškanoch. Postupný nárast výroby blokových typov a súbežne i tvaroviek bol sprevádzaný aj rastom spotreby, a to najmä v stavebníctve. Až do roku 1989 sa Plastika radila k najväčšiemu spracovateľovi EPS v bývalom Československu.

Po roku 1989 začali postupne so spracovaním EPS aj ďalší výrobcovia EPS blokov a tvaroviek z EPS. Podľa štatistických údajov, ktoré sú k dispozícii, je možné vidieť priebeh nárastu spotreby na výrobu EPS blokov a tvaroviek, ktorá v roku 2001 dosahovala hranicu 6 000 ton, avšak v r. 2009 už cez 30 000 ton. V súčasnom období je spotreba EPS stále na úrovni nad 31 000 ton.

Spotreba EPS v SR za roky 2001-2019

História Združenia EPS SR

V roku 1998 rozhodlo vedenie obchodného úseku n.p Kaučuk iniciovať, po vzore iných európskych krajín, založenie národnej asociácie s cieľom združiť výrobcov expandovaného polystyrénu a spoločne podporovať rozvoj EPS. Krátko po vzniku združenia sa konala prvá výjazdová členská schôdza, ktorej hlavným zmyslom bolo prelomiť bariéru medzi jednotlivými konkurentmi a získať si ich dôveru a podporu pri presadzovaní spoločných záujmov.

V nadväznosti na skúsenosti z Českej republiky, kde v roku 1998 bolo založené „Sdružení EPS ČR“, ktorého členmi boli aj niektorí spracovatelia zo Slovenska, bolo v priebehu roka 2003 uskutočnených viacero neformálnych stretnutí v Nitre s úmyslom založiť združenie, ktorého cieľom bolo združiť výrobcov expandovaného polystyrénu a spoločne podporovať rozvoj EPS. V novembri 2004 oslovili kľúčoví spracovatelia Ing. Jozefa Sáraza, ktorý po odchode do dôchodku z funkcie riaditeľa VÚSAPL a.s Nitra súhlasil s poverením pripraviť a založiť Združenie EPS SR na Slovensku. Príprava stanov, zakladateľskej zmluvy, registrácia stanov na MV SR, ich dopĺňanie a administratívna príprava trvala do mája 2005. Dňa 7.10.2005 podali traja zakladatelia /p. Zajac, Ing. Kubík a Ing. Sáráz/ žiadosť o registráciu. Združenie vzniklo 11.10.2005, kedy bolo zaregistrované na MV SR podľa Zákona 83/1990 ako občianske združenie. Na tomto základe mohlo byť zvolané ustanovujúce valné zhromaždenie, ktoré sa konalo 20. októbra v Nitre.

Zakladajúcimi členmi boli: POLYFORM Podolíneč, Rígips Trnava, Murexin - Austrotherm Bratislava, Agrostyro Zlaté Moravce, IZO 4 Michalovce, BASF Bratislava, Jasplastik Galanta, Plastochem Bratislava a Kaučuk Kralupy. Predsedom sa stal Ing. Jozef Sáráz, súčasne boli zvolení členovia do riadiacich orgánov združenia.

Bezprostredne potom prebehli nevyhnutné registrácie na štátnych a miestnych orgánoch, ako i formálne náležitosti potrebné pre vznik nového subjektu. Veľmi účinnú pomoc poskytlo najmä Sdružení EPS ČR a následne aj EUMEPS v Bruseli, ktorý Združenie EPS SR v januári 2006 prijal za svojho riadneho člena. Nevyhnutné boli dohody o výške príspevkov, vytvorenie programu, zostavenie rozpočtu, ako aj skutočné zahájenie praktickej činnosti združenia. Postupne sa združenie rozširovalo o nových členov, ktorými sa v priebehu rokov stávali ďalšie spoločnosti spracovávajúce EPS.

Ciele Združenia EPS SR

Už na ustanovujúcom valnom zhromaždení boli definované nasledovné oblasti a ciele Združenia EPS SR:

- Propagácia používania expandovaného polystyrénu (EPS)
- Odborná prednášková a vzdelávacia činnosť
- Výskumno-vývojová činnosť
- Ochrana zdravia ľudí
- Ochrana a tvorba životného prostredia
- Spolupráca pri legislatívnej a normotvornej činnosti
- Aktívna účasť v domácich a v európskych inštitúciách zaoberajúcich sa používaním EPS
- Podpora zvyšovania kvality EPS, ako i systémov na báze EPS a to najmä pri úsporách energie
- Činnosť na ochranu spotrebiteľa

V rámci nastavených cieľov boli uskutočňované aktivity, ktoré priebežne vyplynuli z aktuálnej situácie alebo boli programované v jednotlivých ročných plánoch v nasledovných oblastiach:

- Komunikácia s relevantnými účastníkmi z oblasti výroby a používania EPS vrátane štátnych orgánov /SOI, TSÚS, FIRES, OZ ZPZB, príslušné ministerstvá a médiá.../
- Protipožiarna bezpečnosť
- Kvalita EPS a normotvorba
- Chemická legislatíva a životné prostredie
- Obehové hospodárstvo a EPS

Súčasná štruktúra Združenia EPS SR

Ing. Marta Strapková

Jana Behrová
Ing. Jozef Sáráz

Predseda združenia

Projekt manažér, administratívna činnosť
Čestný predseda združenia

Komunikačná a vzdelávacia činnosť

Hlavné zameranie komunikácie združenia je smerované k propagácii vynikajúcich vlastností expandovaného polystyrénu a jeho používania v rámci procesu zatepľovania budov. Cieľom združenia je vyzdvihnúť EPS ako materiál s výbornými tepelnoizolačnými vlastnosťami, bezpečný materiál, ktorý spĺňa bezpečnostné a protipožiarne normy, informovať a vyracať mýty o EPS, ale zamerať sa aj na použitie EPS v jednotlivých aplikáciách na stavbe.

Komunikácia s médiami

Komunikáciu s médiami, písanie tlačových správ a článkov o EPS smerom k laickej i odbornej verejnosti zabezpečuje už niekoľko rokov PR agentúra Key Communications. Dôležitú úlohu v rámci zabezpečenia propagácie združenia zaisťuje aj vydavateľstvo JAGA.

Web stránka združenia

Propagácia združenia a jeho aktivít sa uskutočňuje aj prostredníctvom web stránky www.epssr.sk. Súčasťou stránky sú najnovšie aktuality, brožúry, dokumenty, ale aj poradňa a články, ktorých cieľom je vzdelávať širokú verejnosť a poskytnúť im všetky potrebné informácie o expandovanom polystyréne.

Účasť na konferenciách, prednáškach a seminároch

Dôležité informácie o EPS odovzdáva združenie verejnosti prostredníctvom aktívnej účasti na konferenciách a seminároch.

Príprava brožúr a tlačovín

Vzdelávanie verejnosti prebieha aj tvorbou rôznych odborných dokumentov v online aj v tlačenej verzii. Vydáva publikácie, brožúry, Technické informácie a Technické listy. Zároveň sa zaoberá prekladmi dôležitých odborných brožúr, ktoré boli vydané európskym združením EUMEPS. Združenie vydalo aj Izolačné praxe, poskytujúce odborné informácie expertom, ktorí sa zaoberajú problematikou zatepľovania. Všetky sú dostupné na webovej stránke združenia. K najnovším brožúram patria nasledovné: Možnosti aplikácie ETICS s EPS (v nových budovách a na ďalšie zateplenie budov navrhnutých po roku 2000 v súlade s novelou STN 92 0201-2: 2017), EPS v ETICS, Zdravá a pohodlná budova, Obehové hospodárstvo v akcii, EPS a obehové hospodárstvo, EPS, Prečo pri zatepľovaní použiť polystyrén.

Kampaň „Polystyrén men – Hviezdy tepelnej izolácie

V roku 2019 spustilo združenie edukačnú kampaň, ktorá má za cieľ upozorniť širokú verejnosť na výhody, ktoré expandovaný polystyrén prináša na stavbu. Hlavnými postavami kampane sú štyri personifikácie samotného produktu: Polystyrén Biely, Polystyrén Sivý, Polystyrén Vodoodolný a Polystyrén Tvrdý. V roku 2020 sa v tejto kampani pokračuje pridaním využitia EPS v ETICS a na ploché strechy. Každá z postáv reprezentuje najdôležitejšie vlastnosti polystyrénu. Hrdinovia sa predstavujú v krátkych animovaných videách. Touto hravou kampaňou sa podarilo zlúčiť viaceré aspekty, aby správne zafungovala a oslovila stavebníkov, ktorí sa rozhodujú, aký materiál použijú na zateplenie svojej stavby.

Hrdinov „Polystyrén men“ je možné vidieť a počuť na sociálnych sieťach YouTube a Facebook, na špecializovanej stránke www.polystyren.men, v online a tlačných médiách so zameraním na stavebníctvo a bývanie.

Pamätné udalosti a účasť združenia na podujatiach

Združenie počas svojej existencie participovalo na viacerých podujatiach. Pravidelne sa zúčastňovalo na konferenciách Tepelná ochrana budov, seminároch Bezpečný domov, Ako to robia inde a Moderná stavba, kde sa aktívnym zapojením podarilo účastníkom workshopov sprístupniť relevantné informácie o výrobe, spracovaní a používaní EPS.

V priebehu roka 2014 sa konala pod záštitou slovenského Združenia EPS SR v Bratislave konferencia Európskeho združenia výrobcov EPS (EUMEPS), na ktorej sa zišli zástupcovia výrobcov a spracovateľov expandovaného polystyrénu z celej Európy, Turecka a Ruska. Hlavnou témou konferencie bol dopad stavieb na životné prostredie, trvalá udržateľnosť stavieb využitím EPS a informácia o uvedení novej značky polystyrénu – airpop®.

Rok 2015 sa niesol v znamení osláv 10. výročia založenia združenia. Slávnostné valné zhromaždenie sa uskutočnilo v našich krásnych Nízkych Tatrách, kde si členovia združenia spolu so zástupcami partnerov pripomenuli najdôležitejšie míľniky existencie združenia.

Združenie v spolupráci s SKSI a SKA zorganizovalo seminár pre odbornú verejnosť, kde bolo nosnou témou využitie EPS v ETICS z pohľadu legislatívy, požiarnej bezpečnosti stavieb a praktických skúseností z realizácií. Cieľom odborného seminára bolo sprostredkovať odbornej verejnosti, projektantom a realizátorom najnovšie poznatky z aktuálnej legislatívy v oblasti požiarnej bezpečnosti stavieb pri využití expandovaného polystyrénu vo vonkajších kontaktných tepelnoizolačných systémoch (ETICS).

Monitoring kvality EPS a normotvorba

Medzi hlavné priority Združenia EPS SR patrí dlhodobý monitoring kvality EPS predávaného na Slovensku, následná ochrana spotrebiteľa, ale aj nastavenie rovnakých podmienok pre všetky subjekty zaoberajúce sa výrobou, predajom alebo aplikáciou expandovaného (penového) polystyrénu (EPS) a zabránenie distribúcie EPS na slovenskom trhu tým výrobcom, ktorých výrobky nezodpovedajú platným normám a výrobcom uvádzanej deklarácií.

Kvalitou EPS sa združenie zaoberalo od začiatku svojej činnosti. Začiatkom januára 2007 na spoločnom rokovaní v TSÚS a za účasti SOI boli dosiahnuté prvé spoločné závery k postupu pri zistení nezhody. K zabezpečeniu realizácie projektu monitoringu kvality prispelo i školenie 32 inšpektorov SOI v Nitre, kde boli oboznámení s celou oblasťou kvality a skúšok EPS. Od tohto obdobia a po prijatí vnútorných pravidiel v združení, ako aj zmluvy o spoločnom postupe a uznávaní skúšok s českým združením, sa tento projekt významne podieľa na zabezpečovaní dodržiavania kvality EPS na slovenskom trhu. K tomuto úspechu zásadne prispela aj spolupráca so SOI.

Združenie EPS SR, ktoré sa dlhodobý angažuje vo zvyšovaní kvality EPS na Slovensku, zaviedlo značku „kvalitný výrobok“ pre výrobky z EPS. Značka uľahčí bežným spotrebiteľom identifikáciu kvalitných tepelnoizolačných materiálov, ktoré sa predávajú na našom trhu. Značku, ktorá zaručuje, že ide o kvalitný výrobok.

Spotrebiteľia vďaka značke kvality spoľahlivo identifikujú kvalitný EPS

Značku kvality EPS sú oprávnení používať členovia Združenia EPS SR, ktorí splnia kritériá kontroly kvality EPS výrobkov. V rámci projektu monitoring kvality ju priamo v obchodnej sieti pravidelne vykonáva nezávislá notifikovaná osoba. Každý výrobca musí tiež vo svojej prevádzke uplatňovať systém radenia výroby výrobkov EPS v zmysle STN EN 13163 a STN EN 13172. Dodržiavanie uvedeného systému je pravidelne, minimálne jedenkrát ročne, preverované auditmi. Tie vykonáva projektový manažér združenia priamo vo výrobných jednotkách členov Združenia EPS SR.

V oblasti normotvorby združenie úzko spolupracuje s ÚNMS pri tvorbe slovenských, resp. pripomienkovaní európskych noriem týkajúcich sa EPS. Je aktívne zapojené v práci v technických komisiách pri SÚTN a taktiež v európskych komisiách CEN. V súčasnosti spolupracuje na aktualizácii slovenskej aplikačnej normy na používanie EPS: STN 72 7221-2 Tepelnoizolačné výrobky pre budovy. Časť 2: Prefabrikované výrobky z expandovaného polystyrénu (EPS). Účel použitia

Podpora obehovosti EPS a ochrana ŽP

Združenie EPS SR si je vedomé rastúceho tlaku zo strany EÚ na efektívnejšie využívanie plastov a zníženie ich negatívnych efektov na životné prostredie. Preto sa pridalo k Dobrovoľnému záväzku EUMEPS, ktorým sa v rámci Stratégie pre plasty dobrovoľne zaviazalo zabezpečiť úplnú obehovosť EPS do roku 2030.

Kontrolným bodom má byť rok 2025, kedy si asociácia EUMEPS dala cieľ zrecyklovať minimálne 46 % z celkového vyprodukovaného množstva EPS na území jej členských krajín. Je rozhodnuté takto preukázať, že EPS priemysel môže byť ekonomicky, sociálne a environmentálne prínosný a udržateľný.

V priebehu roka 2019 začalo združenie podnikáť prvé kroky pre dosiahnutie tohto odvážneho recyklačného cieľa. Predpokladá, že v roku 2025 by mohol podiel recyklácie na Slovensku dosiahnuť viac ako 50 %, a to v oblasti obalového expandovaného polystyrénu, ako aj stavebného.

Spolupráca s Inštitútom cirkulárnej ekonomiky (INCIEN)

Na Slovensku už aj v súčasnosti existuje viacero príkladov dobrej praxe pre efektívne nakladanie s EPS odpadom. Súčasťou plnenia ambiciózneho cieľa je vytvorenie spolupráce s neziskovou organizáciou INCIEN, ktorej prvotným cieľom bolo zabezpečiť transparentnosť údajov a informácií o množstvách EPS, o množstvách vyrobeného i zrecyklovaného materiálu a stanovenie potenciálu splnenia cieľa obehovosti na slovenskom trhu. V uvedenej spolupráci sa pokračuje aj v roku 2020. Súčasťou nej bude príprava novej web stránky www.recyklujempolystyren.sk. Cieľom je zvýšiť povedomie ľudí o polystyrénovom odpade, vysvetliť, čo k danému druhu odpadu patrí a kde všade možno EPS nájsť a informovať o možnostiach správneho nakladania s polystyrénovým odpadom. Prostredníctvom webu chceme zdôrazniť, že polystyrén je 100 % recyklovateľný a zdravie neškodný materiál. Zároveň čitateľom vysvetliť, akým spôsobom možno polystyrén recyklovať, kam ho treba odovzdať a ako možno recyklovaný polystyrén ďalej využiť.

Spolupráca s EUROLEG, s.r.o

V oblasti zdravia a bezpečnosti spolupracuje združenie s EUROLEG, s.r.o. Dôraz sa kladie na informovanosť o tom, že EPS používaný na zatepľovanie budov je environmentálne vhodný materiál, ktorý nemá žiadne nežiadúce účinky na zdravie v procese výroby a taktiež nepredstavuje žiadne riziko z hľadiska ochrany zdravia ani počas manipulácie na stavenisku.

Spolupráca s PolyStyreneLoop

Združenie je od novembra 2019 členom medzinárodného družstva PolyStyreneLoop s desiatkami členov z celej Európy, ktoré financuje výstavbu závodu na recykláciu EPS dosiek s obsahom HBCDD (v súčasnosti sú EPS dosky vyrábané s novým ekologickým retardérom horenia na polymérovej báze). Stavebný odpad zo starších budov, ktorý obsahuje HBCDD, je možné spracovať fyzikálno-chemickou recykláciou EPS odpadov zo stavebníctva s názvom PolyStyreneLoop. Táto technológia si vybojovala prvenstvo v kategórii „Klíma“ v silnej konkurencii, kde získala prestížne ocenenie Blue Tulip Award. Jej inovatívnosť spočíva v tom, že umožňuje zo starších demolačných materiálov získať späť polystyrén a dokonca aj bróm z pôvodného retardéru horenia. PolyStyreneLoop je príkladom obehového hospodárstva v akcii. Uzatvára slučku využitia polystyrénu a brómu. Polystyrén možno následne použiť v nových stavebných výrobkoch a bróm v nových moderných retardéroch horenia. Ide o efektívny recyklačný systém, ktorý umožňuje dať polystyrénu nový život.

Aktivity v oblasti protipožiarnej bezpečnosti

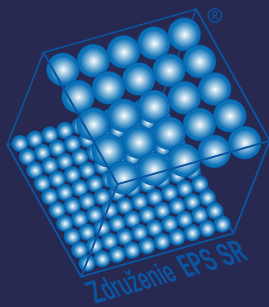
V oblasti protipožiarnej bezpečnosti bola rozvinutá široká spolupráca so skúšobňami FIRES, PAVUS, Občianskym združením OZ ZPZB a HaZZ. Veľká pozornosť bola venovaná vývoju, skúšaniam a klasifikácii nových, požiarne odolných konštrukcií.

Skúšanie systémov prebiehalo v skúšobniach FIRES Batizovce a PAVUS Veselí nad Vltavou. K tejto téme boli zrealizované konferencie za účasti expertov z HaZZ.

Zrealizovaním skúšok bolo dosiahnuté, že len dokumentovateľné skúšky podľa platných noriem v autorizovaných laboratóriách majú pre odbornú i ostatnú verejnosť zákonnú oporu a sú dostatočnou základňou pre informovanie odbornej aj laickej verejnosti.

K uvedeným poznatkom boli spracované brožúry pre odbornú aj laickú verejnosť:

- Správanie sa EPS pri požiari vydané EUMEPS Brusel ako aj Združením EPS SR
- Požiarne bezpečné stavebné konštrukcie s EPS
- Zásady navrhovania ETICS z hľadiska protipožiarnej ochrany pri obnove budov vydané OZ ZPZB a participáciou Združenia EPS SR
- EPS v TEPELNOIZOLAČNÝCH KONTAKTNÝCH SYSTÉMOCH (ETICS) v nadväznosti na nové protipožiarne predpisy

Zdrúženie EPS SR
Fraňa Mojtu 23, 949 01 Nitra
tel.: 00421 911 304 726
info@epssr.sk
www.epssr.sk

facebook.com/svetpolystyrenu

ČLENOVIA ZDRUŽENIA

